

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ambrosii Exameron - Cod. Aug. perg. 216

Ambrosius <Alexandrinus>

[S.l.], [9. Jahrh.]

Dies secundus

[urn:nbn:de:bsz:31-58616](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-58616)

nocturnum & successione tenebrarum. die p̄p̄xius. ille remu-
 nationis aet̄ne futurus sit. Scriptura nos docet; Puchy
 autem utrumq; ut unum dicitur diem maneat eum
 sine conclusit. ut & luce incedere diem doceret. Et luce
 dicitur. Non enim est integrum die temp; & notis. nisi subit
 & pl̄um. Unde nos temp quasi in diem honeste ambulem.
 & abtrahamus opera tenebrarum; Noctem enim ced qui
 diem corporis dicitur esse cognoscimus. Non ced muneris alicuius
 & operis functionem. Quae somno & obliuione transcurrit.
 Non sit in nob̄ comersatio. ebrietas cubile. impudicia. Non
 dicamus tenebr̄e & pan̄ & operum nos. Et quis scit si uidebit
 altissimus. Sed sit in nob̄ amor lucis. & cura honeste
 ut tamquam in die ambulantes. Opera nostra coram dō
 luce cupiamus. Cuius est honor laus gloria. potestas cū
 dñō nr̄o ih̄u xp̄o & cum sp̄s sc̄o a seculo & nunc & semp̄ & in
 omnia secula seculorum EX PL̄IC̄ DIEI PRIM̄

INCLIPIT DIEI SECUNDUS

Die p̄m̄um ut potius unum. maneat enim. & propheticā
^{ex collatione}
 p̄rogatiua sermonis. ut potius absolui mus In quo con-
 ditum celum terram creatam. aquarum & undantia. Circū-
 fusum. Item. Discrecionem factae lucis atq; tenebrarum.
 di om̄ipot̄ & dñi ih̄u xp̄i. sp̄s quoque sc̄i opefectione cog-
 nouimus. Quis ergo non miratur dissimilibus membris
 disparē mundum in corpus unum adsurgere. & in so-
 lubili concordie. caritatisq; lege in societatem in conser-
 uationem. siu tam distantia conuenire. Utq; discreta natura
 sunt. In unitatis & pacis unculum uelut in diuina

et uel

compassione nō detantur. Aut quis hāc uident possibilitatem rationis
infirmō ingenio nō dicitur. Quae omnia uis diuina incomprehensibilis
humani membris & ineffabilis sermo in uoluntate sua uictoria
nō conūdit. Fecit igitur dicitur celum & terram. Et ea quasi aucto-
tor esse cepit. nō tamquam si gūnce inuertor. sectam quam
operator naturae. Nam quo modo ubi conueniunt operatu-
ra impassibilis diuinitatis & passibilis materiae naturae tamquam
altera ab altera quod indiguerint mutuantes. Nam si in creatura
materia uidetur. Ergo dō creaturae potestas materiae defuisse.
Et ab ea operatio in subiacentia mutata. Si uero in composita
mirum admodum coaeternam dō materiae dōorem sibi non
potuisse conferre. Quae substantiam non a creatore accepit.
Sed sine tempore ipsa possederit. Plus ergo in uenit operator
omnium quam conuulsa. In uenit in dōrem in qua possit o-
perari. Conuulsa uē figuram quaedam dōrem in uentis rebus
adferre. Unde & capiendus coeternus tamquam dies unus.
non confertur cum ceteris tamquam dies primus. Est
unde fundamentum rerum omnium posita & causa esse
esse coepit. quibus mundi huius atque uniuersae uisibilis
creaturae. futura substantia est. Quae ad secundam diem
miranda opera sermo nobis prodeat. Quorum enim nemina nō
secundum tractatus nōrī possibilitatem. sed secundum
sermōem ad laudem referenda est creaturae. Uos igitur
quos ut naturaliter aestimare quaedam probabilitate
ac simpli mente & sedulo ingenio pensare dignonim. Non
secundum filio sophiae traditiones & inanem seductio-
nem suorum uel similia collentis. sed secundum regulam
uostatisque oraculis diuini sermonis & p̄mittit.

Et contemplatio ne tantę maiestatis fidelium p̄c̄tionibus
 infunditur. quia scriptum ē. Confirma melius b̄stus. nar
 raus? iniusti & c̄tationis sed non sicut l̄ tua. dñe omnia
 p̄cepta tua utras. Non ergo s̄cundum elementorum ma
 turas. sed s̄cundum xp̄m qui omnia quęcumq; uoluit fecit.
 Abundans plenitudine diuinitatis suę. Consideremus quęce
 factas. & nature possibilitatem. interrogemus. Neq; Annūcū
 euangelio leprosum curare. cecis uisum refundere & plebs quę ad
 erat & p̄t̄abat illā medicine ordinem recognouit. Sed potesta
 tem dñi im̄p̄ta. dedit ut scriptum ē dō laudem. neq; s̄cundum
 numerū egyptiorum & coneyrus siderum mensuras & longi
 tudinum. Extendit manum suam moyses. ut diuideretur mare
 rubrum. Sed diuina imp̄p̄ potestatis obtemperans. unde & ipse
 ait. Dextera manu tua dñe glorificata ē in uirtute. dextera
 manu tua dñe confringit inimicos. cū illo igitur s̄c̄plebs eleua
 mentem tuam. & totum animum tuum dō conferat. Non
 sic d̄ uidet quem ad modum homo. D̄ in corde homo in facie.
 Non sic igitur homo uidet quę ad modum d̄. Audis quia d̄
 uidit & laudat. noligitur tuis oculis aestimare quę factas
 opinioni omnib; q; colligere. Sed quia d̄ uidit & probauit. ea
 tractanda non putat. & dixit d̄ firmamentum in̄ mediā aquā
 & sic discipulis in̄ aquam. & aquā & factum est sic. Auchus badi.
 fiet dicit. Iubentis est. non aestimantis. Imperat nature
 non possibilitate obtemperat. Non mensuras colligit. non pon
 dus & amittit. Glorificata est in uirtute dextera manu tua
 dñe ih̄u. Uoluntas eius mensura rerum est. Sermo eius finis
 est operis. Fiat inquit firmamentum in̄ mediā aquam.
 Firmum est omne quod statuit d̄. & stat pulchre p̄misit.

Im
 p̄. d̄ impo
 p̄. stat
 ne.

PLU fir mamertum antequam subiret. in mediā aquam. Et
prius crederet fir mamertum & p̄cepto di factum. quam de aqua
rum proflua qualitate dubitaret. Simatiam elementorum con
sideret. quomodo in aqua solidatum est fir mamertum? Ille p̄p̄
fluunt. illud constingitur. Ille currunt. hō manet. & sit in quid
discernens inter aquam. se laqua confundere non discerneret sol &
quomodo tub & quod sit. S & unclum elementorum rationem esse con
tra hūm. Sed cum sermo eius oras naturae sit. iure usurpat dare
legem naturae. quoniam enim dedit. Sed prius consideremus quid
sit firmamentum. utrum ipsum sit quod in superioribus caelum
appellatur. an aliud. & si duo caeli an plures. Nam quis sunt qui
unum caelum eē dicant. n & aliter ut caeli faciendi cum esset. UMA
YAH. ut ipsi agunt. potuisse subp̄eque substantiam. quōcū
omnis superiori caelo esset & p̄p̄ta. nihil reliquum fuit. quod effici
cautionem secundum caeli t̄ti ue proficeret. Alii innumeros caelos
uel mundos esse crediderunt. quos invident sui. Non tamen noluit cum
illis maior quam cum suis pugna est. Quis ergo me. h̄c numeros
& necessitatibus contendant. probare quod alium caelum eē non possit.
n & pati naturā ut aut secundum aut tertium sit. N & operatio ris
uiritatem idoneam ut multos caelos faceret. Et quis non h̄c eorum
artificem faciendū invidet. quicum & una atq; eādē causa plura
eiusdem generis ab omnibus fieri posse non abnuant. De creatorē
omnium. dubitent utrum caelos facere potuerit. de quo scriptum est.
Dns autem caelos fecit. Et alibi. omnia quaecumq; uoluit fecit.
Quidem difficile ei eē cui uelle fecisse est. Fluitat
igitur illis impossibilitatis ratio cum dedō disputant. Cuius redit
quia impossibile tibi nihil est. Itaq; nos non solum de uol. sed et
caelos eē negare non possumus. Cum apostolus raptum se ad t̄m caeli.

scriptorum suorum testificatione. confirmat. Dicitur etiam ceteri
 caelorum in illo laudantium dominum constituit choro. Quamimitan
 ter filio sophi. septem stellarum & solis & lune globorum
 consonum motum intro duxerunt. Quorum omnibus uel potius
 globis consona memorant omnia. quos sibi innoxos & uelut in se
 tos uersari rōro. Et contrario ceteris motu fieri arbitramur
 eo q; impulsu & motu ipsorum orbium. dulcem quendam & plenū
 suauitatis atq; artis. & grauissimi modulamini sonum reddi.
 Quia sal sus aer. tam artificia motu. Et acuta cum grauibus tempe
 rante. Ita uarios & quabiltōr concitus efficit. Ut omnem sup gra
 diatur musici carminis suauitatem. Huius si fidei requiras
 atq; xp & as. sensu nobis & auditu probare hesitant. Nam si uera
 forent. quomodo tanto motu orbium concrepante. Cum ille
 celestis orbis ^{cui} cœdixos ferunt stellarum cur sus quis fine in m̄missi
 onē uoluntur. concitatioyē habeat conuersionem atq; acuti
 sonum & cetera. Hic autem lunaris grauissimum non audiretur
 anobis. cum leuora audire soleamus. Fidem ergo eius dis
 putati omni sitestimonio nrō & auditu munge & igamus p
 ban referunt obsurdusse aures nr̄as. & hebetiorem nobis
 sensum audiendi factum p̄p̄t illam a principio nr̄e generatims
 concepti sonitus. Consequitur inson. & exemplum adferunt.
 eo quod nilus fluminum maximus eo uidelicet loca ubi se &
 altissimis montibus in caethadtra illa p̄cipitat magnitudine. In caethadtra.
 fragoris sui aures accolarum obstruat. ut audiendi munere
 carere dicantur. Sed facile his ipsa ueritas. Nam qui thoni
 trua audimus nubium consilione generata tanto rum orbū
 conuersionis. Quia maiorum utaq; sicut motu ferri aestimant
 ita uehementior res sonitus & cetera erit. non audiremus.

opinio

Acutus est gra
 ut bene o ue
 ra est dulcis
 si in dicit o
 cono.

oply

57
Addunt preterea ideo sonum hunc non puenire ceteras. ne
capta homines p sua uitate. eius atq; dulcedine. quem celes-
ramus ille celorum efficit motus. Ab orientibus partibus usq;
in occasum propria negotia atq; opera. derelinquerent & omnia
hic otiosa remanerent. quodam humane ad celeste sonu mentis excessu.
Sed ea quae sunt aliena ab studio nro. & a diuina. latius nos his
quis fors sunt relinquamus. Nos inhaeramus scripturarum celestium
magisterio. Propositum igitur nob est quae dixit dr. fiat firmamentum
in medio aque. & sit discerner in aqua & aqua. Et hinc tractatus
utrum hoc firmamentum appellat quod antea fuit. de quo scriptum
est. In principio fecit dr caelum & terram. Nae scilicet quod alii qui antea
ita acceperunt. eo quod supra creatum. uelto relo & conditum celum scriptura
& exprimit. hic & positio non opus creatio nisq; diffident. ut ubi quasi si-
ma opus breuiter comprehensa sit. Tunc operationis qualitas p ipsa
concurrantium rerum. digesta sit species. Sed mouet. & nomina uel
significatur & species solidior & causa discerneratur. Et persona coopera-
toris adiungitur. Sic enim scriptum est. Et disceruit dr in medio aquae.
quae erat sub firmamento. Et in medio aquae quae erat supra firmamentum.
Et primo uoluit id destruxit quod frequenter scripturarum lectio. inoli-
taminis & impressum est moribus. quia aquae supra caelos non possunt.
Dicentes rotundum esse orbem illum caeli in medio terra sit. Et in illo circu-
tu aqua stare non posse. quod necesse est. defluat & labatur. Cum
desuper orbibus ad infera ora deaur fute. Quomodo enim aqua supra
orbem stare uolunt. potest. cum orbis ipse uoluitur. Nae est
illa uersuta dia lectio. Damini unde tibi respondeam. quod si
datur nullum uerbum reseratur. p. Quia sibi con cetera non celorum
quae motu concreto. Orbem autem terrae esse immobilem. ut astruunt
aqua supra caelos esse non posse. quod omni eas uolunt de se xis.

et uos

effunderet. Quasi uero ut con coedam illis quod postulauit & secundum
 eorum opinionem. Illis respondeam. Neque se possint in illa altitudine &
 profundo & longitudinem esse & altitudinem quae nemo potest con p
 hendere. nisi iniqui implerent in omni plenitudine di. Ut apostulus ait.
 Quis enim facile potest esse diuini operis aestimatus. Est ergo locatu
 do in ipsa caeli altitudine. Sunt & iam ut elethi dicimus. quae crescere
 possumus. plerumque est ista foris rotunda intus quadrata. & foris
 quadrata intus rotunda. quibus superiora plana sunt in quibus aqua
 haere solet. Quae tamen ideo dicimus ut aduersus tantopinionem suas
 opinionibus ut in similibus reuincantur. Et desinat tantum opus di.
 humane operationis. & in re possibilitatis contemplatione. in & h. Nos aut
 scripturarum sensum. atque ordinem sequimur. Et opus contemplatione
 aestimamus auctoris. Quod dicitur sit & quis dixit & uiderit. Fuit
 inquit firmamentum in medio aquae. Et sic discernit in aqua. Au
 dio firmamentum sicut preceptum quo diuideretur aqua. & ubi in
 ore superior discerneretur. Quod hoc manifestat qui iussit discer
 ni aquam inter id est & medio firma menta. prouidit
 quomodo modum diuisa atque distincta manere possit. Sed modum
 uirtus naturae est. & diuisa in duas substantias. quo ad usque uelit
 eam manere quae statuit sicut scriptum est. Sicut enim in saeculum
 saeculi preceptum posuit. & non praeteribit. Et ut scias quia dicitur
 aqua hoc dicit. quae tamen esse posse in superioribus caelis esse. Audi
 superiora. Laudate eum caeli caelorum & aquae quae super caelos
 laudent nomen eius. Nonne quasi aduersum tibi dixit. Quis ipse
 dixit & facta sunt. ipse mandauit & creata sunt. Statuit enim in saeculum
 saeculi preceptum posuit & non praeteribit. Annon uidetur tibi
 auctor idonatus qui legem suo operi daret. Quis est qui dicit uenera
 bilis naturae inaeestimabilis magnitudine. Inmensus.

apert

quod sit uirtus
 naturae

in remuneratione. Incomprehensibilis in operibus suis. Cuius altitudinem
 sapientie quis investigare facili? **I**ste dicitur filio. id est dicitur brachio suo.
 dicitur uirtuti suae. Dicitur sapientiae suae dicitur iustitiae; **E**fectus filius quasi
 potens. fecit quasi uirtuti dei; fecit quasi sapientia dei. **F**ecit quasi iustitia
 diuina. **C**um haec audis quid miraris si supra firmamentum caeli
 potuit tamena ^{est} factus operatione unda suspendi. **D**e alio haec col-
 lige. **D**icitur quod uiderunt oculi hominum quo modo ad uideri tran-
 situm. **S**iratio nam quae se unda diuisa. non solum esse naturae
 utraque se discernat ab aqua. **E**t in profundo inter fusionis aquarum
 inter medio separatur. **C**elauis uero in quid fluctus. **F**irmitatis spiritus
 cursum suum insolito sine frenarunt. **N**onne potuit etiam alio
 egyptum populum liberare. **S**ed ubi uoluit ostendere ut eo spectaculo. **E**tiam
 illa quae non uideri aestimare esse credenda. **J**ordanis quoque reflexio. **A**me
 in suam fontem reuertit. **H**oc est aquam cum labitur. ut tra sursum redire
 in superius. sine ulla re periculo. impossibile habetur. **S**ed quid impossibile
 ei. quid dicit posse quibus uoluit. **D**edit posse infirmitatibus ut infirmitas
 dicat. **O**mnia in eo quae confirmat. **D**icant cor te quae admodum
 aq cogatur in nube. **U**trum pluuia nubibus generetur. an nubibus colligat.
Uiderunt pluuia; **S**ed nubes domo nobis o quae utrum dicitur
 ascendat aqua. an ea quae super caelos est. **S**i ascendit utique. contrariatur. **E**t
Ut ascendat in superiora quae grauior est. **E**t portatur aere. **C**um
 aer subtilior sit. **A**ut si contra orbis totius motu rapiatur aqua
 sicut in orbem aptur. **I**tasummo orbe diffundatur. **S**i fundi ut uolunt
 non desinit. utique non desinit rari. **Q**uia si cetera axis caeli semper mouetur.
Et aqua mouetur. **E**t aqua semper augetur. **S**i descendit. **M**anet ergo
 iugiter super caelos quae habet unde descendat. **D**enique quod stat sicut
 fitentur quia aqua super caelos suspensa sit. **N**on quibus dicitur tota
 in medio esse suspensa. **E**t immobilem manere. **C**um utaque grauior sit

soli me
 re di fe
 et.

quā aqua. Ea ratione possunt dicere. non precipitay aquam. orbis illius
 celestis conuersione quae sup̄ celos est. Sicut enim terra inanis suspen
 ditur. uel pondere librato. undiq; immobilis p̄ se iacet. Ita & aqua agra
 uioribus aut aequis cum terra ponderibus examinat̄ur. Ideoq; non facile
 sup̄ funditur mare. terris nisi cum iubar & ur̄. Deinde cum ipsi
 dicant uolui orbem celi stellis ardentibus resurgentem. Non medi
 una pro uidentia necessario. prospexit. uenit orbem celi & supra
 orbem redundare aqua. Quae illius frequentis axis in cetera tempe
 rare. Propterea quia & unda ignis & s̄. Si aqua & un
 daunt inter se. nee uisurgat solis & stellarum ardor & uisurgat.
 Et terra rerum & corda insolentis uapor ledere. Quasi fomes
 fluum. licet in igne. terra. Quasi interius quidam ignis uaporat.
 Unde dū. aut arborer gerim arborer. Aut frum̄ta uel s̄ta proru
 p̄t̄. uel orta coquerentur nisi ecce interior quoq; ignis. in uisurgat.
 Quasi de axis frequentis. & uisurgat. & de ipsos se diuincetur.
 ligno & s̄. Ergo sicut necessarius ignis creata terra. ut ordina &
 disposita p̄ maneat celiq; clementia temperat aquarum rigo
 rem. Ita & aquarum redundancia non sup̄ flua ne alterū
 altero consumeretur. Quasi si conueniat utriusq; mensura sit.
 sicut ignis aqua & sicat ita & aqua constringit. Ideoq; pon
 dere & mensura examinat̄ur uniuersa. Numerat̄ur ei &
 fallidia planarum. Sicut in libro iob legimus. Siens uel
 perum facile defectum fore. uel solitudinem uniuersitatis. si al
 terum & uisurgat ab altero. Ita utriusq; temperat̄ur dispendia.
 Ut neq; plus ignis & coqueret̄ neque & uisurgat aqua quam in
 minucio fieret. utriusq; modorata. quae & sup̄ fluum detrahatur.
 Et necessarium reseruar̄. Ita que cum tanta & uisurgat.
 in arimorum frustra am̄mum. Nilus effusa egyptum.

Id est
 supra in terra
 orbis eo extra
 orbem per dū
 de aqua.

nomina
diuina
flumini
no.

Magnum flumine. Danubius de occidentibus partibus beerborum
atque romanos inter populos donec ponto ipse condatur. Rhenus de iugo
alpium usque in oceanum profundae cursus suos dirigens. Romani memorandus
eccidit sus ferat gentes in ueris imperii. Padus maximorum committitur
reclit subsidus fidus in ueris. Rodanus rapido conuersus cursu in
equoribus sicca scindit. In quo non mediocriter fertur nauigantium periculi.
clumini inanis fluctus & annis fluentia deest tantum. Itemque de septentrionali
parte eius. Cuiusmodi moribus suis. cum plumbis alius in dixit
sepius in mare. Prolixum est singulorum persequi fluminum nomina.
Quae in mari uariantur. uel exarumuntur oceano.
Cum tanta igitur ubi res aequa rimis. Tam in plumbis; in ramis diuina
plage totius. arboribus atque est: tota facta in impulsu.
Miserandi agricolae labore consumpto ut frequenter ad potum siccat
putat. arido gurgite subsidium uitale deficiat. Et sic quidem quando
dicuntur abisso. deserta sunt & omnes flumines siccabo. Sicut per esau
fuiturum adnuntiauit. Sed etiam antequam ille diu adueniat.
diuino praesentis arbitrio non minimum in ipsa elementorum
natura deest. Cetero necque aut mundationibus mundus quattuor
aut nimio aestu. & ariditate uideatur. Noli igitur incredibilem
opinam aquarum mutacionem. Sed respice ad diuinum calorem & incredibilem
non est. Multum est quod dignus absorbet quod uel in illo nobis deus
esse manifestum. Cum medicis uicis quaedam angustia operum
desuper intus concaua. leuiter concaua concepto lumine cecidit
corporum. Quomodo admodum calor ille in se recipit umorem. Quis igitur
dubitat quod dignus aer & magno feruore uapore inflammare
atque & omnia in silige quaedam succolubet auctoris.
Ut in flumina in lacus incepta magna uim possint restituere.
Et ideo desuper aqua impetu quaedam descendit.

Non mouet sicut ice[m] dixi quia supra celum ait. Hic dicit firmamē-
tum qm̄ dā ait. Cœli enarrante gloriandi & opera manuum eius
ceduntat firmamentum. Hoc est mundi opus cum uidetur sui
laudat auctorem. Inuisibilis enim maiestas eius p̄ ea que uidentur
agnoscitur. Et uidetur mihi nomen celorum commune esse qua
plurimos celos scriptura testificatur. Nomen autem eēsp̄cia-
le firmamentum siquidē & hic recha&. Et uocatur dē firma-
mentum celum ut uidetur supra generalit̄ dixisse. In principio
celum factum. ut omne cœlestis creaturę fabricam conp̄-
henderet. Hic enim specialem firmamenti huius & repositi-
onem quod dicitur celi firmamentum. Sicut legitur in
hymno prophētico. Benedicatur et in firmamento celi. Nam celi
quod οὐρανός grec dicitur, Latine quia impressa stellarū
lumina. uelut signa habet tamquam cœlestium appellatur.
Et sicut argentum quod stellis eminentibus resurgit cœlestium
dicimus οὐρανός autem ἀπὸ τοῦ ὀραῖν
dicitur quod uidetur. ΣΥΡΟΤΑΝΤΙ ΔΙΑΣΟΛΗΝ. Igitur
tr̄a que obscurior est οὐρανός. nuncupatur quia lucidus
est. tanquā uisibilis. Unde puto & illud dictum uolatilia celi
semper uidet faciem peccatoris mei. qui in celis est. Et uolatilia
circa firmamentum celi. eo quod potestatis que sunt in illo uisibili
loco que se spectant hęc omnia & subiecta sunt habent con-
sp̄ctibus. Deniq; clisum celum dictum est temporibus
helie quando ahab & Zezabel p̄fida regnabat. cum p̄t̄ regali
ac regio desuisset eo quod nō cœlestis oculos erigebat.
Nemo eius auctorem uidebat. Sed ligna & leopoldo
cœlestis abant. Unde hoc colligimus quia & in maledictionib;
populi s̄t dixit dē. Erit tibi celum sicut capud tuum.

greum & terram ferrea. Quocirca prope fidis luens populus iudgoz
 in tempore celi & terre infecunditate multocetur. De celo enim causa
 fertilitatis. Denique & moyses benedictiones tribuio. seph a fimbis
 ceceli & rore abyssi fontium deorsum; Et secundum horum a solis cursu
 & conuentionibus mensibus & audace montium & collium & norum dedit.
 Eo quod moderato one celestis terrarum fecunditas nutritur. Ferram
 ergo celum quod nullum & suclat humorem quando nullis nubibus imbr
 ruptur. Est etiam ferram celum sub obscuris aer. pressus atq;
 nebulosus. Colore ferrugineo. quando n gop frigidis stringitur tra.
 Tunc ueluti sup capud nrm uinoz suspensus uidetur. & p momenta
 imminere. Pley umq; ad am gtaalibus uentorum flatibus h gones
 atq; solidatur in nuam. Et rupto aere nix funditur. Neq; hu
 firmentum hoc potest sine aliquoz pi. fragorece. Ideo & firma
 mentum dicitur quod non sit inualidum n& remissum. Unde & de
 thomithus que concepto intransim nubium sp&e. Cum se uehent
 eruparos elidunt. magno concerpant conatu. At dum scriptura
 firmans thomithul. A firmitate ergo. firmamentum est nun
 cupatum. Uel quod diuina uirtute firmatum sit. Sicut scriptura
 nos doc& dicitur. Laudate eam in firmamento uirtutis eius. Ne
 prestulit reaulisse aliquos celos celorum c& intelligibiles uirtutes. fir
 mamentum ad op&torias. Et id& laudare celos ut enarrare gloriã
 di. admittare firmamentum. Sed non quasi sp&ytalia sed quasi
 op&ra mundi enarrat. Quam c& modum ut supra diximus. Ali
 quoq; purificatos uirtutes in p&ta sunt aquas. que sup celos sunt.
 acc&ptimus. H& quasi c&tra tur decoran. Nobis tamen non
 ali&num uidetur atq; cob sur dum si ali quas uirtas p&pt illam causa
 qua diximus intellegamus. Nam & ros & gelu. & frigus.
 & a estur & secundum hrm num proph&icum benedicunt dnm

J. qd sic fer
 non colv.

Firmamentum
 a firmamento
 qd dicitur ut
 dicitur firma
 ut sic.

Benedicti & tra. calla: non adintellegibiles naturas referimus sed
ad ueritatem. Laudent & iam dracones dnm. quia natura eorum
& species cum uideatur non minime uel d&onr offundit uel in e& ratio
ni ostendit. Uidit d& quia bonus est. Facit filius quod uult pat& laudat
pat& quod facit filius. Nihil in illo naturece degenerat inuenitur. Cu
us opus pat&na non degenerat uoluntate. Uidit utiq; non oculis corpora
libus intendit. sed definiuit plenitudini gratiae conuenire. Ut mihi
eius iudicium cognoscer&ur. Nos enim solemus &ia delir quoced
uinalunt disputare. Et quid mirum si de opere tractare possint. Quid

Imudicabile ipsius operato r. generatio ne faciunt questioner. ipsum iudicium uocant.

Ipsium inquam atq; degenerem ad seque conatur. Ideo legit & d&e
d& & f& d&. Eodem pat& & filius maiestatis honoratur nomine.
Et uidit d& quia boni dixit. Tamquam omnia quae pat& uell&
sciunt. Et uidit tamquam omnia quae filius fecer& & sciunt
tenent. & efficiunt operatio ne confor tu. Uidit quia boni non utiq;
cognouit quod nesciebat. sed probauit quod placebat. non quasi
cognitum placuit opus quia n& quasi cognitus pat& qui conplacuit
in filio. Sicut scriptum est. Tunc est filius meus dilectus in quo con
placui. Sed aut& semp filius uoluntatem patris. & pat& filii. & uidit
pat& filius semp & pat& filium p unitatem nature. uoluntatis sub
stantiae. Deniq; testatur hoc in euangelio suo filius dicens ad
pat&. Sciebam quod semp audis. Imago est enim inuisibilis di filius.
Omnia patris quasi imago exprimit. omnia aut& quasi splendor
gloriae inluminat nob atq; maiestat. Uidit & filius patri so phi.
Sicut & pat& filii. Sicut ipse h& d& & la uauit. Non potest facere
aliquidquam. nisi quod uideat facientem pat&. Uidit ergo facientem
patrem. Et uidit p&er&um inuisibilis nature. & uidit simile.
Deniq; ait. Sicut audio iudico. Et iudicium meum uerum est.

qua non sum solus. sed ego & qui monuit patrem. Hoc mysticum est. illud
 morale. uidet mihi. probauit mihi. quod dicit probauit. tunc p[ro]hibibile
 n[on] dicitur. Quod quod dicit mundauit tu comm[un]e dixit. Scriptum tibi e[st]
 memnisti. Ergo bonum nomen dicit neplasm[us]. Si firmamentum bo
 num ~~l[icet]~~ quanto magis bonus eius creator. Etiam si arriam no
 luit. euno man[us] reclamant. Radices degens & fructus d[omi]n[us] or.
 uidet inquit d[omi]n[us] quia bonum uolent artifices singula prius facere. Et p[er]
 ea habili commissione con[du]ct[us]. Utque uultus hominum ut corpora
 ex autum donar moyse. uel aere figunt. uel cois & primum. Non
 tamen sciunt quoniam ced mo dum sibi possint m[em]bris singula conu[n]ct[us].
 Et quid gratie adferat futura consilio. Et ideo aut laudare non au
 dit. aut pro parte laudat. O[mn]i u[er]o tamquam aestimato[rum] uniu[er]si
 tatis p[ro]uidet & que futurum sunt. quasi p[ro]fecta iam laudat. que ad
 huc in p[ri]mi op[er]is & ordio sunt finem op[er]is cognitione p[ro]hibitis.
 H[ic] mirum apud quoniam rerum p[ro]fectio non in consummatione
 op[er]is sed in s[er]u[er]e distinatione est uoluntatis. Laudat singula
 quasi conu[n]ct[us] futuri. Laudat plenitudinem singulorum
 uenustate composita. Illa est enim uera pulchritudo & in singulis
 m[em]bris e[st] quod dicitur. Et u[er]o i[n] singulis gratia in omnibus
 formice conu[n]ct[us] plenitudo laudatur. Sed iam & iam & secundus
 nobis claudatur dicit. H[ic] dum opus adstruimus firmamenti.
 Infirmos p[ro]ferat qui audiunt dicitur pro luxitate faciamus. Dum in
 noctes p[ro]ductur. quia c[on]t[ra] huc carens lunc stelle rumq[ue]
 lumine. Non dum enim luminaria creata sunt celi obscuritate
 possit adferre. Renatibatur simul ut c[on]t[ra] b[on]o tunc que curam
 corporante nimirum epulorabas fragilitas carnis denocurno
 quo q[ue] ierumo que tunc. **EXPLICIT DIES II. DE FIR
 MAMENTO CÆLI. INCIPIT DIES TERTIUS**